

Nr 201.

Av herr **Österström**, om inrättande av en krigsrådsbefattning å flygvapnets stat m. m.

Staten för officerare och underofficerare m. fl. vid flygvapnet upptager en befattning i lönegraden B 24 för en sekreterare och kamrerare i flygstyrelsen. Befattningen tillkom enligt beslut av 1930 års riksdag på Kungl. Maj:ts förslag, dock skulle befattningen enligt riksdagens uttalande uppehållas genom förordnande enligt de regler, som gälla för förordnande å extra stat. På Kungl. Maj:ts förslag beviljade 1933 års riksdag befattningshavaren avlöningsfyllnad, motsvarande vikariatsersättning vid uppehållande av befattning i lönegraden B 26.

Bortsett från befattningen för expeditionsvakt och för kontorspersonal är denna befattning den enda civila befattningen inom flygstyrelsen. Som biträden åt sekreteraren finnas dock två extra befattningshavare (amanuenser) tillfälligt anställda å halvtid enligt särskilt bemyndigande av Kungl. Maj:t.

Emellertid har flygstyrelsen sålunda icke civil ledamot i byråchefs eller krigsråds ställning. Detta är en organisatorisk svaghet. Det bör väl erkännas, att flygstyrelsens organisation, sådan den tillsvidare fastställdes i 1925 års försvarsplan, i väsentliga delar var försöksmässig, och något annat har säkerligen icke varit förutsatt, än att erfarenheten finge visa vägen för organisationens närmare utformning. I enlighet med denna uppfattning har riksdagen tidigare förfarit. Jag vill härutinnan erinra om 1930 års riksdags beslut att inrätta en beställning för regementsläkare, nu benämnd förste flygläkare, såsom föredragande i ärenden angående hälso- och sjukvård hos flygstyrelsen, och sekreterarbefattningens tillkomst utgör belägg för samma uppfattning. I detta sammanhang förtjänar även erinras, att en flygstab, ehuru ej förutsatt i försvarsplanen, av tvingande skäl måst bildas av officerare, kommanderade hos chefen för flygvapnet.

Så har också behovet av civil ledamot för flygstyrelsen mycket snart efter flygvapnets uppsättande gjort sig påmint och från år 1928 vid upprepade tillfällen framkallat krav på flygstyrelsens utrustande med civil krigsrådsbefattning. I detta hänseende var sekreterartjänstens inrättande icke till fyllest. Vad som nämligen erfordrades och alltjämt erfordras är en med de militära byråcheferna likställd ledamot såsom representant för den juridiska och administrativa sakkunskapen vid ärendenas handläggning i flygstyrelsen. Ett militärt ämbetsverk har behov av en sådan ledamot. Väl har frågan förts fram till en provisorisk lösning så tillvida, att sekreteraren och kamreraren sedan mera än tre år fungerar som ledamot med ledamots ansvar; men härutinnan torde det vara befogat att framställa erinringar. Å ena sidan kan det icke anses lyckligt ur tjänstesynpunkt, att var för sig angelägna uppgifter

av olika kvalificerad art anhopas å samma befattning, och å andra sidan föreligger icke överensstämmelse mellan tjänsteansvaret och tjänsteställningen, vilket förhållande såväl är mindre tillfredsställande i och för sig som även föga skäligt med hänsyn till befattningshavaren.

Det bör jämväl framhållas, att flygstyrelsens civila befattningshavare har en betydande arbetsbörda. Främst kommer härvid i betraktande hans ställning såsom juridisk rådgivare vid de viktiga upphandlingarna av flygmateriel och övriga upphandlingar samt i andra frågor av juridisk art. Enligt föreskrift i kungl. brev den 17 november 1933 åligger det honom att föredraga besvär- och avskrivnings- och reskontreringsmål. I avlönings- samt dylika ärenden av administrativ natur och i kamerala frågor påkallas hans biträde. Han tillser närmast den centrala medelsredovisningen och har att i regel vara kassakontrollant. Vid utredningar av flyghaverier biträder han bland annat såsom ledamot i flygvapnets haverikommission. Tillika ingår i hans åligganden att förvara flygstyrelsens kontrakt, säkerhetshandlingar och äganderätts-handlingar.

Frågan om flygstyrelsens organisation i berörda del har upptagits av 1933 års flygkommission. Efter en redogörelse över frågans utveckling anför kommissionen:

»Av vad ovan utretts framgår, att flygstyrelsen till befogenhet och ansvar är jämställd med armé- och marinförvaltningarna. I utövning av den tekniska och ekonomiska överstyrelsen över flygvapnet har emellertid flygstyrelsen att kämpa mot svårigheter, som äro säregna för flygvapnet. Dit hör bland annat, att vapnet i stor utsträckning ännu saknar egna förvaltningsföreskrifter. Då de för de andra försvarsgrenarna givna bestämmelserna skola lända till efterrättelse i tillämpliga delar måste ofta svårlösta spörsmål uppkomma. Den hastiga förslitningen av flygmaterielen samt teknikens snabba utveckling på detta område medför ett oavslutligt arbete i samband med nyanskaffningar. De olika problem, som hava sin upprinnelse i den ständigt överhängande flygrisken, äro även kännetecknande för verksamhetens karaktär.

På grund av anförda förhållanden förefinnes ett i förhållande till flygvapnets omfattning mycket framträdande behov av tillgång till juridisk och administrativ sakkunskap.

För att sagda behov skall kunna anses tillgodosett, erfordras, att flygstyrelsens chef jämte de militära rådgivarna till sitt förfogande hava en civil på området sakkunnig rådgivare i samma ställning som de civila befattningshavarna i byråchefers tjänsteställning inom de äldre militära ämbetsverken. Det bör härvid icke förbises, att chefen för flygvapnet och flygstyrelsen, i den för kritik utsatta ställning, som han intager, icke bör undandragas stödet av en auktoritativ civil rådgivare, som vid sidan av och jämställd med de övriga rådgivarna kan i erforderlig grad företräda det allmännas intresse.

Av den ovan återgivna utredningen framgår att flygstyrelsens behov av juridiskt bildad och administrativt skolad ledamot för närvarande är tillgodosett genom provisorisk anordning. Detta förhållande kan icke anses tillfredsställande. Det innebär nämligen, att flygstyrelsens sekreterare och kamrerare jämte honom i denna egenskap åliggande uppgifter har uppdrag att tjänstgöra såsom civil ledamot.

I detta sammanhang må framhållas, att 1931 års flygkommission (å sid. 302 i betänkandet) konstaterat, att kravet på en sakkunnig behandling av de juridiska och administrativa ärendena motiverade en undersökning av behovet

av en omorganisation i den riktning, att flygstyrelsen utrustades med en administrativ byrå.

Den ovan påvisade svagheten i organisationen av flygvapnets ledning bör så snart ske kan avhjälpas. I enlighet härmed synes den nu för flygstyrelsen uppförda civila befattningen i lönegraden B 24, med överföring till extra stat, böra höjas till lönegrad, som står i paritet med befattningar för militära byråchefer. *Därvid bör tillika åtgärd vidtagas för att befattningshavaren helt skall kunna ägna sin tid åt uppgifter som ledamot av flygstyrelsen.* Det erfordras sålunda anställande av tillräcklig arbetskraft för ombesörjande av sådant arbete i avseende å medelsredovisning och kassakontroll m. m., som kan anförtros åt underordnad befattningshavare.»

Rörande detta förslag har kommissionen — som anmält att vissa organisatoriska brister i flygvapnets ledning befunnits vara av sådan innebörd, att kommissionen ansett sig böra framlägga förslag till omorganisation — meddelat, att kommissionen ansett förslaget vara av beskaffenhet att icke kunna föregripa försvarskommissionens utredning.

Vidare har flygstyrelsen i sin framställning om medelsbehovet för nästa budgetår beräknat en befattning i lönegraden B 30 för krigsråd med uteslutande av befattningen i lönegrad B 24 för sekreterare och kamrerare.

Kungl. Maj:t har icke upptagit det av flygstyrelsen och flygkommissionen sålunda framförda förslaget, men jag anser, att vad i frågan framkommit är av den vikt och beskaffenhet, att riksdagen bör besluta i enlighet med de omnämnda framställningarna. Om så sker, får förutsättas, att Kungl. Maj:t beaktar vad flygkommissionen anfört därom att åtgärd bör vidtagas för att ifrågavarande befattningshavare helt skall kunna ägna sin tid åt uppgiften som ledamot av flygstyrelsen. Tills vidare torde krigsrådsbefattningen böra underkastas samma anordning som är vidtagen beträffande sekreterarbefattningen eller att befattningen ej skall tillsättas med fullmakt utan med förordnande.

Jag hemställer därför,

att riksdagen måtte å flygvapnets stat utbyta befattningen för sekreterare och kamrerare i lönegraden B 24 mot befattning för krigsråd i lönegraden B 30 samt tillika vidtaga härav påkallade förändringar i staten.

Ivar Österström.